

RESERAPPORT STOF:S EXKURSION TILL ÖLAND 24-27 APRIL, 2014

Text: Petter Nordvander.

Foto: Petter Nordvander och Monica Ahlberg

Ottenby fågelstation och fyren Långe Jan. Foto: Petter Nordvander

Reseledare: Hans-Georg Wallentinus och P-G Larén

Deltagare: Anders Zetterlund, Andrea Boström, Anita Melin, Elisabeth Stuesson, Gunilla Lundborg, Göran Årevik, Hannu Koho, Hans Kvarneby, Lena Hammarberg, Monica Ahlberg, Petter Nordvander, Sonia Wallentinus, Staffan Nordin och Susanna Schröder.

Boende: STF:s Vandrarhem, Ottenby (Ås)

Vädret

Vädertjänsterna spådde vindar av olika styrka från ostsektorn hela resan, och så blev det också. Mestadels vind från nordost och varierande, kalla vindar. Torsdag och lördag var det pinande kallt på morgnarna, fredag var det lite lugnare och på söndagsmorgonen i princip lugnt. Ostvindar i slutet av april kan innebära sällsynta flyttare från sydost, men av det blev det bara citronärkla, vilken vi dock missade. Frånvaron av sydkomponent i vinden betydde också att insträcket söderifrån var mycket måttligt. /HGW

Torsdag, 24 april

Lokaler: *Händelö ekbackar* (Norrköping), *Emån rastplats E22* (Emsfors), *Mörbylånga*, *Ottenby (Larmtavlan och södra udden)* och *dammarna V om Kastlösa*.

Fjorton förväntansfulla fågelskådare träffades kl. 8 vid Liljeholmens T-banestation. Vi åkte i två minibussar och började spana arter direkt längs vägen. P-G berättade om en reseledare som menade att resenärerna skulle ha sett 20 arter för att förtjäna fikapaus och det försökte vi leva upp till. Gunilla hade sett att rörhöna hade rapporterats från dammen vid Påljungshage i Nyköping och visst låg rörhönan där.

Vårt första stopp var för fikapaus vid *Händelö ekbackar*, en fantastisk plats med ståtliga ekar. Strax innan vi stannade för fika hade vi den första bruna kärrhöken och de skulle komma att bli många. I ekbacken hörde vi vår första lövsångare och det pirrade gott i magen att höra den första för året. I en elledningsmast hade ett korp-par byggt ett bo och det verkade som att honan låg och ruvade.

Förutom forsärlorna, drog den här dubbeltrasten intresset till sig under stoppet vid Emån.
Foto: Monica Ahlberg

Vår lunchpaus togs vid *Emåns rastplats*, E22 vid Emsfors strax söder om Oskarshamn. Här brukar reseledarna stanna då det för det första är en vacker plats, men också för att det finns försärla här. Det tog en stund, men sedan fick vi se två stycken i strandkanten. Här såg vi också drillsnäppa, hörde både större och mindre hackspett, samt såg en dubbeltrast som sökte föda i gräset.

Första rovfågeln på Öland blev en förbiflygande havsörn vid *Mörbylånga*. Efter att vi hade provianterat på Ica begav vi oss till en mack för att tanka. Hans-Georg sade till oss att hålla span efter turkdovor i trädgårdarna runt macken och mycket riktigt så visade sig två stycken turkdovor snart. I *Mörbylånga* såg vi även några råkor längs vägarna i centrum.

På väg mot vandrarhemmet i Ås, Ottenby stannade vi till vid den första parkeringen vid *Ottenby*, eller *Larntavlan* som lokalen kallas. Här hade ringtrast setts och vi gjorde ett försök på den. Ingen ringtrast men vi hade ungefär 130 ljunpipare som flög förbi. Ljunpipare fick vi se mycket under resan, ofta förbiflygande eller rastande på fält och åkrar.

Vi hann även med en kort visit nere vid *Södra udden*. Här fanns mycket vadare som strandskata, större strandpipare, rödbena och skärfläcka. Vid fågelstationen flög flera hussvalor omkring tillsammans med någon enstaka ladusvala.

Gråhakedopping i dammarna väster om Kastlösa. Foto: Monica Ahlberg

Efter att vi hade installerat oss på vandrarhemmet åkte vi tillbaka till Mörbylånga för att äta middag på en lokal krog. På vägen mot vandrarhemmet stannade vi till vid *dammarna* som ligger ca 2 km väster om Kastlösa. Här brukar det ses smådopping och gråhakedopping. Vi såg ingen smådopping men väl en gråhakedopping, två brunänder och ett 60-tal viggår.

Fredag, 25 april

Lokaler: *Ottenby (södra udden)*, *Grönhögen*, *Ventlinge strand*, *Gräsgårds hamn*, *Sebybadet* och *Möckelmossen*.

Fredagen startades med några timmar vid *södra udden*. Där hade vi många småtärnor som vi fick se väldigt fint när de satt på stenarna vid udden eller kom flygande över oss. Morgonen blev händelserik med sträckande sjöorre, svärta och alkor (dock svårbestämda p.g.a. avståndet). Det fanns så klart mycket vadare och änder kring udden; årtå, skedand, snatterand, småskrake, gravand, myrspov (dock ingen rödspov), kärnsnäppa och skärnsnäppa. I "Bertils trädgård" (fyrträdgården) fick vi se ärtsångare, gransångare, lövsångare, gårdsmyg och rödhake. Det hade setts en tuvsnäppa vid *Pölen* och till vår glädje: den fanns kvar. Den var dock lite svår att se då den gärna gömde sig bland tuvorna. Gunilla och Anita fick även se en insträckande ängshökshanne. En stor mängd vitkindade gäss rastade också vid udden.

Förutom nöjet att få skåda fågel så var känslan att vara i en fågelrik miljö som Ottenby med udden, fyren och doften av tång underbar och jag kom på mig själv att ibland bara stå och njuta av den känslan.

Skådning vid södra udden, Ottenby, 25 april. Foto: Petter Nordvander

Vi gav oss senare av mot *Grönhögen*. På vägen dit stannade vi åter till vid *Larmtavlan* och denna gång dök ringtrastarna upp (det visade sig vara två stycken) och vi kunde se dem under några korta minuter. Mållart vid *Grönhögen* var svart röstjärt och det tog inte lång tid innan en hanne dök upp och satt på stolpar och tak. Den var dock rörlig och försvann snart igen. I den västra dammen låg oväntat fem bergänder tillsammans med vigg. De var orädda och vi kunde alla se dem fint från kanten av dammen.

Vårt nästa resmål var *Ventlinge strand* där vi hoppades på att få se sångare och flugsnappare. En svartvit flugsnapparhane hoppade runt i buskar och träd och sju rastande svarthättor sökte föda i en buske. Några av deltagarna fick se en röstjärthane där vi hade parkerat bilen. Längs stranden hade vi för övrigt rödbena, drillsnäppa och kentsk tärna. Elisabeth var ute på eget litet äventyr och fick se en misstänkt dammsnäppa, vilket hade rapporterats tidigare vid Parbo

äng i södra delen av Grönhögen. Vi letade efter den lite längre söderut dit den försvann, men utan resultat.

Trädpiplärkor hade nu börjat sträcka in mot södra udden. Foto: Monica Ahlberg

Gräsgårds hamn var nästa anhalt. På lokalen befann sig, som på flera andra ställen, mycket vadare och änder. Till exempel räknade jag ihop 27 gravänder. Sonia upptäckte en brus-hane i vit och gyllengul sommardräkt på ganska nära håll och snart upptäcktes ytterligare en individ. Hannu hittade fyra spetsbergsgäss tillsammans med grågäss en bit ut i vattnet

vilket var en trevlig överraskning. På denna lokal låg också en rastande bergandshona.

Efter en stund drog vi oss lite norrut till *Sebybadet*. Här skulle vi ta en fikapaus och delade upp oss på lite olika håll för att fika och skåda. P-G höll sig runt parkeringen och hade plötsligt en rostgumpsvala som flög förbi ovanför honom. Han meddelade ut fyndet och vi började spana. Efter en stunds bevakande kom den flygande förbi igen och några andra fick också se den och vi kunde räkna in den som en gruppobservation (två eller fler som har sett arten). Några av deltagarna fick också se en vacker ros-karl i sommardräkt.

Ett stopp på Naturbokhandeln kändes som ett måste när vi var i närheten. Här stannade vi också och åt på restaurangen intill och fick ett personligt bemötande av föreståndarinnan. Några av oss åt öländsk lufsa (en sorts potatis- och mjölkaka som tillagas i ugn).

Denna fartfyllda och händelserika dags fågelskådning avslutades vid *Möckelmossen*, en våtmark ute på Alvaret. Här såg vi både taltrast och rödvingetrast, vilket innebar att vi hade sett alla de sex *Turdus*-trastar som häckar i Europa! Enkelbeckasiner spelade över våra huvuden och i vassen tittade två sångsvanar upp.

Lördag, 26 april

Lokaler: *Ottenby (Södra udden)*, *Triberga dämme*, *Petgårde träsk*, *Byrums Sandvik (fiskeläget)*, *Halltorps hage* och *Odens flisor*.

Även denna dag börjades nere vid *Södra udden, Ottenby*. På färden ned mot udden från parkeringen fick de deltagare som gick först höra att en jorduggla kom flygande förbi och några av oss hade förmånen att få se den vackra ugglan. Det blåste mycket denna dag vilket gjorde det kallt att stå vid udden och fågelsträcken gick längre ut eftersom vinden vridit lite mot nordost. Därför åkte vi tidigare ifrån udden på lördagen, dels också för att vi skulle åka till norra Öland och behövde mer tid till att resa.

En fikapaus togs vid *Triberga dämme*, en våtmark strax norr om byn Triberga, vilket låg längs vägen. Nytt för resan på denna lokal var en sjungande sävsparv vid dammen och en grönsångare i skogspartiet intill. Där fanns också sjungande gransångare, lövsångare och järnspärv. Färden gick sedan vidare till *Petgårde träsk*. På vägen såg vi mycket rovfåglar i form av ormråk, brun kärnhök, havsörn och dessutom tre röda glador vid byn Bredsätra.

Målart vid *Petgårde träsk* var såklart pungmes, som häckar vid lokalen. Deltagargruppen var något uppdelad och första halvan kom upp till fågeltornet tidigare än den andra halvan. Efter en kort stund upptäcker Hannu en pungmeshanne som samlade bomaterial precis nedanför fågeltornet. Den gav sig snart iväg igen för att tyvärr inte dyka upp mer, trots ihärdigt väntande. Locklåtet hördes dock vid ett tillfälle. Kul för dem, som fick se pungmesen men självfallet tråkigt för de som inte fick se den, eftersom den var målart för lokalen. Lokalen bjöd också bland annat på en 'grymtande' vattenrall, en sjungande ärtsångare och sju förbiflygande tranor.

Snatterand bli allt vanligare och vi såg den på många platser på Öland. Foto: Monica Ahlberg

Västra sidan väntade sedan och vi besökte *Byrums Sandvik* för att spana efter vitnäbbad och svartnäbbad islom som hade rapporterats därifrån. Storlom och alfågel upptäcktes snart på lokalen. Efter idogt arbete av ledarna och de mer erfarna deltagarna upptäcktes två vitnäbbade och en svartnäbbad islom. Det var svårskådat eftersom det blåste och var mycket värmedaller över vattnet. Lommarna låg dessutom mestadels långt ut och dök frekvent efter fisk. Mot slutet av vårt besök låg de dock lite närmare stranden. Platsen var sagolikt vacker med raukar och klippformationer längs stranden och ön Blå Jungfrun som reste sig majestätiskt ute i vattnet. Vi hade också lä där på västra sidan av Öland eftersom det var ostliga vindar och det blev riktigt varmt i solen. Denna fågellokal bjöd också på havsörn, tornfalk, röd glada och sparvhök.

Spaning efter islommar, Byrums Sandvik, 26 april. Foto: Petter Nordvander.

Trots alla fina observationer hittills denna lördag så hade vi mer att vänta. Vid *Halltorps hage*, ett otroligt vackert lövskogsområde, såg vi en fin halsbandsflugsnapparhanne väldigt bra. Den satt kort precis över några av deltagarna och tittade sedan in i en (alldeles för stor) holk för att kolla ifall den var något att ha. Förutom att känna frid i denna vackra miljö, såg några deltagare en kattuggla flyga iväg, mobbad av björktrastar och några av oss hörde en göktyta ropa.

Halsbandsflugsnappare, Halltorps hage. Foto: Monica Ahlberg

Göktyta hörde vi också ropa frekvent (sågs av en deltagare) vid *Odens flisor*, en del av den öländska mittlandsskogen, norra Europas största sammanhängande lövskogsområde. Elisabeth såg en mindre hackspett och vi hade flera stenknäckar som flög över oss vid parkeringen. Flera sångfåglar hördes i skogen där vi också såg en entita. I vägkanten vid Halltorps hage blommade S:t Pers Nycklar.

Glada men trötta åkte vi sen till Mörbylånga för att äta middag.

Söndag, 27 april

Lokaler: *Ottenby* (Södra lunden och Schäferiängarna), Övra *Segerstad*, dammarna V om *Kastlösa* och *Beijershamn*.

Liksom de andra dagarna började vi dagen vid *Ottenby* men idag vid *Södra lunden* och *Schäferiängarna*. Den korta promenaden från parkeringen till *Södra lunden* förgylldes av en sjungande och två förbiflygande storspovar. Som väntat hörde vi mycket sångfåglar i lunden:

trädpiplärka, lövsångare, gransångare, grönsångare, järnsparv, svarthätta, taltrast m.fl. Vi spanade också ut över *Schäferiängarna* från kanten av lunden (även från fågeltornet). På ängarna såg vi buskskvätta, storspov, tornfalk, ljunpipare och äntligen två rödspovar! Dessa kunde ses fint från fågeltornet.

Efter en härlig morgon var det dags att packa och städa på vandrarhemmet. När detta var gjort åkte vi hemåt. På vägen norrut stannade vi först vid *Övra Segerstad* där härfågel hade setts. Vi fick dock inte se någon härfågel.

Vi fortsatte färden hemåt och stannade vid *dammarna väster om Kastlösa* igen för att leta smådopping. Ingen smådopping nu heller, men nu var det tre gråhakedoppingar i dammarna. En gulärta sågs av en deltagare men denna var i kanten av ett rapsfält och var svårhittad. Gulärta skulle vi istället få se fint vid *Beijershamn*. Inga gulhämplingar ville visa sig där, trots att vi försökte locka dem till oss genom att spela upp lockläte. Några deltagare såg grönbena. Vi såg också några grågäss med små duniga ungar.

De första gulärtlorna hade just börjat sträcka in över södra Öland. Foto: Monica Ahlberg

Efter *Beijershamn* begav vi oss tillbaka mot Stockholm. Vi fick alla se väldigt fina observationer under resan och det var ett glatt och nöjt gäng som drog hemåt. Vi stannade till vid Stavsjö, en rastplats norr om Norrköping för middag och slutlig artgenomgång där vi tackade Hans-Georg och P-G för sitt fina arbete som reseledare. Vi landade totalt på 136 arter inklusive resan till Öland, en art mer än 2013.

På återseende!
Petter Nordvander

Arter

Knölsvan	Enkelbeckasin	Dubeltrast (nedresa)
Sångsvan	Rödspov	Ärtsångare
Grågås	Myrspov	Svarthätta
Spetsbergsgås	Storspov	Grönsångare
Vitkindad gås	Rödbena	Gransångare
Kanadagås	Gluttsnäppa	Lövsångare
Gravand	Grönbena	Halsbandsflugsnappare
Bläsand	Drillsnäppa	Svartvit flugsnappare
Snatterand	Skrattmås	Entita
Kricka	Fiskmås	Blåmes
Gräsand	Silltrut	Talgoxe
Stjärtand	Gråtrut	Nötväcka
Årta	Havstrut	Trädkrypare
Skedand	Kentsk tärna	Pungmes
Brunand	Fisktärna	Skata
Vigg	Silvertärna	Kaja
Bergand	Småtärna	Råka
Ejder	Sillgrissla	Kråka
Alfågel	Tordmule	Korp
Sjörre	Tamduva	Stare
Svärta	Skogsduva	Gråsparv
Knipa	Ringduva	Pilfink
Småskrake	Turkduva	Bofink
Storskrake	Kattuggla	Bergfink
Fasan	Jorduggla	Grönfink
Storlom	Göktyta	Steglits
Svartnäbbad islom	Gröngöling	Grönsiska
Vitnäbbad islom	Spillkråka (nedresa)	Hämpling
Gråhakedopping	Större hackspett	Gråsiska
Mellanskarv	Mindre hackspett	Stenknäck
Gråhäger	Sånglärka	Gulspurv
Röd glada	Backsvala	Sävspurv
Havsörn	Ladusvala	
Brun kärrhök	Hussvala	
Duvhök	Rostgumpsvala	
Ängshök	Trädpiplärka	
Sparvhök	Ängspiplärka	
Ormvråk	Gulärka	
Tornfalk	Forsärka	
Vattenrall	Sädesärka	
Rörhöna (nedresa)	Gärdsmyg	
Sothöna (nedresa)	Järnsparv	
Trana	Rödhake	
Strandskata	Svart rödstjärt	
Skärfläcka	Rödstjärt	
Större strandpipare	Buskskvätta	
Ljungpipare	Stenskvätta	
Tofsvipa	Ringtrast	
Tuvsnäppa	Koltrast	
Skärsnäppa	Björktrast	
Kärrsnäppa	Taltrast	
Brushane	Rödvingetrast	

Summa: 136 arter varav
132 på Öland